ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՒԼՍԻՆ համար, տարեկան 60 ղրշ. վեցամսեայ 30 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ համար, տարեկան 80 ղրշ. Վեցամսեայ 40 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր.:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

ԾԱՂԻԿ

ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزه‌در

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Կալաթա, Գուրշունլու խան, թիւ 7

ՄԱԳԱՆԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն հրատարակութիւն պէտք է հասցէին գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ազատ է տրուիր:

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK

Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 296

"ԾԱՂԻԿ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ

12 ՄԱՐՏ 1902 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՇԱԲԱԹԱ ՕՐԸ

"ԿԱԳՆԱՎԱՃՍՈՒ ԱՂՋԻԿԸ,,

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՎԷՊ ԳԻՐՔԻ ՁԵՒՈՎ.

ՆՈՒԷՐ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԿԱՐԴԱԼ ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ «ԾԱՂԻԿ»ԻՆ ԴՐԴ ԵՐԵՍԸ

ԱՆԿԱՊ ԹԵՐԹԵՐ

ԳՐԱԳԻՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Կարծես թէ ճակատագրային է մեզի համար մեր կղերէն զժգոհիլը։

Անօգուտ. — կը վճռե՛մ — ո՛չ Արմաշ, ո՛չ Երուսաղէմ, ո՛չ Սիս, ո՛չ Էջմիածին պիտի չկրնան մեզ գոհացնել այդ մասին. անկարելի է։

Երբ քիչ թէ շատ զարգացեալ եկեղեցականները իրենց կատարեալ բացակայութեամբը կը փայլէին մեր մէջ, յաւիտենական յանկերգնիս էին կղերին ապիտութիւնը, Նախապաշարեալ ըլլալը, կրօնական ազատութիւն չունենալը, եւայլն, եւայլն, զո՞րն ասեմ...

Իսկ հիմա, հիմա որ — մատի վրայ դէթ, — կարող ենք ազատամիտ ու զարգացեալ երիտասարդ կրօնականներ համարել, կ'ուզենք որ այս վերջիններն այ, ճիշդ առջիններուն պէս, որոշ, գծուած, աւանդական սահմաններու մէջ գործեն. արդէն բիւր անգամ անցուած ճամբաներէ միայն անցնին։

Զբ'լլար ատիկա։

Նորի եւ հինի ճակատագրական անոզք պայքարը երեւան պիտի գայ հոն անխուսափելի կերպով։

Կատարեալ բիծամաներ են ամէն ատենք — ինչ գիրքի ու ատիճանի կ'ուզեն պատկանին — որոնք կը կարծեն թէ հիմա Մուշեղ վարդապետ մը ոչ, ասկէ քառասուն տարի առաջուան չեմ գիտեր ինչ վարդապետ մը պէս, իր վիճակին վանքերուն ու հոգային կարուածներուն մատակարարութեամբ միայն պէտք է զբաղի, կամ իր չրջանակին վարչական ժողովներուն կազմութիւնը եւ այլ պէտքերը Պատրիարքարանի տեղեկագրելով լոկ ինքզինքը բաւական գործ տեսած պէտք է կարծէ։

Այդ տեսակ կղեր մը... ձուլածոյ կաղապարով միայն կրնայ չինուիլ... խելապատակներու մէջ բնականաբար։

Պէտք է գիտնայ, ապահով ըլլալ թէ, Մուշեղ վարդապետ մը, անխուսափելի կերպով — միեւնոյն ատեն իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ «Հովուական Թուղթ» մը հրատարակելէ ետքը իր հօտին համար — «Պատկերներ» մըն ալ մէջտեղ պիտի նետէ, հէքեաթ մըն ալ պիտի գրէ, լրագրական տաք վիճաբանութիւններու մէջ ալ պիտի մտնէ, զրչի յանդգնութեամբ մը կարգ մը անպատկառներու երեսին պինդ կայլն պիտի պատռէ, բնապաշտ քարող մըն ալ պիտի գրէ եւ վերջապէս պիտի ընէ դեռ շատ մը բաներ։

Ու այդ ամէնը, հեռուէն թէ մօտէն զինքը ճանչցողներս, կը սպասենք արդէն իրմէ։

Եթէ Մուշեղ վարդապետ, օրինակի համար գրական ինդիրներու պատճառով թերանար իր հօտին տարրական պէտքերը հոգալու պարտականութեան մէջ, ատիկա իր կոչումին դէմ կ'ըլլար անշուշտ։

Բայց անիկա այն տեսակ բեղուն գործունէութիւն մը, այնքան օգտակար պաշտօնավարութիւն մը ցոյց տուած է առջի օրէն ի վեր, որ այսօր, նոյն իսկ իր հակառակորդները կը ստիպուին պատկառանքով վերաբերուիլ իր անուան հանդէպ։

Ատկէ անդին, կը ծիծաղիմ պարզապէս երբ կ'ըսեն թէ Մուշեղ վարդապետ ազատամտութիւնը՝ անհաւատութեան կը տանի եղեր ու ամէն կողմէ կը դիտուին եղեր իր արարքներու։

Ես, իմ մասիս, շատ ուրախ պիտի ըլլայի, եթէ Մուշեղ վարդապետին գրուածքներուն մէջ անհաւատութիւն տեսնողները, իրեն կիսուն չափ կարող ըլլային ըմբռնել «հաւատք» ու «կրօնք» բառերուն իրական — ոչ մակերեւութային — նշանակութիւնը։

Մեր այս ընթացքով, չպիտի գայ օր մը, ուր կարող ըլլանք կատարեալապէս զոհ ըլլալ մեր կղերէն։

Թող որ սակայն, Մուշեղ վարդապետի պէս անձերու արժանիքը, «ես»ը այնքան բարձր է նախանձոտներու մակարդակէն որ՝ ո՛չ Բիւզանդիոնի յուզած Մաշթոցի խնդիրները կրնան ազատել զայն եւ ոչ Սուրբ Ռանդպի մը — ո՞վ գիտէ ինչ նպատակաւ — արձակած would be կրօնասիրական պատչառներ, անպատուաբեր ըլլալ իրեն կամ վնասել իր գործունէութեան ու կորովին։

Ես կը հաւատամ թէ Մուշեղ վարդապետ տարիներու ընթացքին մէջ աւելի փորձառու ու մանաւանդ հեռատեսէ աւելի հաստատուն քայլերով, խոչընդոտներու մէջէն պիտի քալէ դէպի վեր, մէջտ վեր, այնպիսի բարձր պաշտօններու, որոնց իրապէս արժանի է։

ՓԱՅԼԱԿ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԱՐՀԵՍՏՆԵՐԸ ԵՒ ԷՐԻՆՆԵՐԸ

Բ.—ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԸ

Պէտք չէ՛ երբեք արուեստագէտի մը հետ ամուսնանալ, այնքան ատեն որ հանճար մը չէ ան եւ կամ հրեշտակի սիրտով օժտուած էակ մը։

Միջակ արուեստագէտ մը անիծեալներուն անիծեալն է։Գլուխ մը՛ր,ամպերուն մէջ կը պտակի շարունակ փախչող իսէալի մը ետեւէն ինկած, մինչ ոտքերը քաամնեցուցիչ թշուառութեան մը մէջ կը տարուբերին, հոգեատանջ իրկերու, տեւական տագնապներու մէջ, որոնք կը կրծեն իր կեանքի ծիլերը։

Միջակ արուեստագէտին անկարողութիւնը ամէն ոք կը տեսնէ, բայց ի՞նք իրմէն։

Միջակը այնպէս կը սիրէ դեղեցիկը, ինչպէս անկարող այրերը կը սիրեն կիներր, եւ փառքը կը փնտռէ անանկ չեզակի ճամբաներու մէջ, ուր անիկա ո՛տք անգամ չէ դրած երբեք։

Միջակ արուեստագէտը չհասկցուած հանճարի մը պէս կը տրտնջայ միշտ. առանց հանճար մը ըլլալու, եւ չարուեստական նեղութիւն մը կը զգայ, իրրեւ թէ երկրին վրայ ըզգացող բոլոր ճանճերը, զազիր օրդերը, ոջիլ, լու, մլուկ, մժեղ իր վրայ դարձած ըլլային ամէն վայրկեան։ Իր վրայ կը հաւաքէ ան բոլոր այդ մակաբոյծներր, որոնք կը խածնեն. կը կեռնզինքը ամէն կողմէ, ու անոնց կ'ուտեն նաեւ իր կիներ, իր բարեկամները բոլոր զինքը շրջապատողները։

Այս կարգի արուեստագէտներն են որ տեսական տրտունջի կեանք մը կը վարեն ամէն օր, ամէն վայրկեան գանգատելով մարդոց անիրաւութեան վրայ՝ որոնք չեն հասկնար զինքը, արուեստասէրներուն վրայ՝ որոնք չեն գներ իր անճարակ վրձինէն թափթփած աղտեղութիւնները։ Կ'անիծէ ան Բաֆաէլը, ծիծաղելի կը գտնէ Միքէլ-Անճէլօն ու Կալիլէոսի կամ Բոլոմպոսի կարգը կը դասէ ինքզինքը, որոնցմէ մէկը գտտապարտուեցաւ հաւատաքննութեան կողմէ, միւսը հեգնուեցաւ Սպանիոյ կղերէն։ Եթէ երբեք ուրիշ աւելի երջանիկ արուեստագէտներու վրայ խօսի, իր մաղուցիկ նախանձին թունաւոր լրձունքով կը խեղդէ զանոնք։

Զար գժբաղդ մըն է ան, վիժած մը՝ որ կ'ուզէ ապրիլ, եւ իր ամբողջ կեանքը կը կեզրնուցնէ չարախօսութեան ու սրբտունջի մէջ։

* * *

Նոյն իսկ հանճար արուեստագէտը, նոյն իսկ փառքով պսակուած արուեստագէտը, վանդգաւոր ամուսին մըն է, եւ նախանձոտ կին մը պէտք չէ երբեք ամուսնանայ անոր հետ։ Անոր առաջին սիրուհին Արուեստն է. հետեւաբար իր կինը չա՛տ, չա՛տ, երկրորդ մը միայն կրնայ ըլլալ։ Ատկէ զատ, բնութեամբ, այդ կարգի արուեստագէտներ բազմակին ալ կ'ըլլան, եւ, հաղուագիտորէն, շատ դժուարա՛ւ կարելի է գտնել անոնցմէ հատ մը որ գոհանայ միակ կին մը սիրելով եւ անոր տալով բոլոր այն գուրգուրանքները, որոնք այնքան անհրաժեշտ են կնոջ մը համար, որքան հացը, որքան շնչելի օդը։

Կը բաւէ այս մասին համոզուելու համար, մտածել այն մերկ մարմիններուն վրայ իրը օրինակ պարտաւոր է ուսումնասիրել ան, առանձին, աշխատանոցին մէջ, գեղեցիկ կանանց հետ՝ որոնք այնքան դիւրութեամբ կը սիրահարին անոր եւ զորս ինքը ստիպուած է այնքան մօտէն զննել, քննել, մտերմօրէն։

Ազնիկ մը կրնայ գեղեցիկ ըլլալ, կրնայ երիտասարդ ըլլալ, բայց մէկ ազնիկ միայն է ան վերջապէս եւ չի կրնար դրեթէ երբեք իր վրայ միացուցած ըլլալ բոլոր գեղեցկութիւնները, որոնց պէտք ունի հանճար արուեստագէտը՝ յաղեցնելու համար զինքը մաշող, կրծող գեղեցկագիտական անյագ ծարաւը։

Եթէ արուեստագէտ մը ըլլայ, Արուեստը միայն կ'ուզէի ինձի սիրուհի ունենալ եւ գերեզման կերթայի կոյս՝ կամ գոնէ մաքուր վիճակի մէջ, ինչպէս բրին Բանովա ու Միքէլ-Անճէլօ։

Մ. ԵՂԻԿԱՅԵՑՈՒ.

ԿՐԹԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

ՖՐԷՕՊԷԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԱՆՈՑԸ

ՎԵՐԻՍ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

1. Բարոյական խօսակցութիւն.—2. Իրագիտութիւն. *Տես կրտսեր բաժանման ծրագիրը։*

3. Ձեռագործական մարզանք.—ա) Ուլունք յեռուլ։ բ) Նախապատրաստութիւն կարի՝ սուսերաթղթի եւ էջամիի վրայ աշխատանքներու։ գ) Հիւսուածք։ դ) Ծալում եւ կտրատում. ե) Կաղապարում։

(Դեղակի, գլանի, խորանարդի, սղոցածի կազմութիւն կաւով։—Այս ձեւերէն բղխած գործածական կամ արուեստական առարկաներ)։

4. Գծագրութիւն. — Առանց կարկինի գծագրութիւն սեւ տախտակի եւ կիսաւոր թուղթի վրայ. (անասուններ, տեսարաններ, պտուղներ եւ սովորական առարկաներ)։

Ծալմամբ եւ կտրատմամբ ստացուած ձեւերու գծագրութիւն։ Ցիշողութեամբ գծագրութիւն։

5. Հաշիւ եւ երկրաչափական ծանօթութիւններ.—Ֆրէօպէլեան կազմածին միջոցաւ ուսումն 1—10 թիւերու։—Զորս գործողութիւնք 1—10 թիւերով։—Մտաւոր հաշիւ եւ նախապատրաստական վարժութիւններ գրաւոր հաշուոյ։— Ամբողջը 2, 4, 8 հատասար մասերու բաժնել։

Տարրական ծանօթութիւններ հատատչափերու, մակերեսներու, գիծերու եւ կէտի վրայ։—Վերլուծում եւ բազդատութիւն պարզ ձեւերու։

6. Մարքեմի լեզուն. ա) Պարզ պատմութիւններ պատմել։ բ) Առձերու, անասուններու, իրերու անուններ, — անոնց գործողութիւնները եւ յատկութիւնները, այս ամէնը լեզուի վարժութեանց ձեւով։ գ) Նախապատրաստութիւն ընթերցանութեան, խօսքը բառերու, բառերը վանկերու, վանկերը ձայներու վերածելով։—Ձայնաւորները։ դ) Դիւրին բանաստեղծութիւններ։

7. Գիր.—Ուղիղ գիր՝ գրատախտակին վրայ եւ մատիտով՝ թուղթի վրայ։

8. Երգ. — 9. Մարմնակրթանք. — *Տես կրտսեր բաժանման ծրագիր։*

Բ.

Ձայնական երաժշտութիւն (Ցանձնարարելի երկասիրութիւն, Méthode de musique vocale, par Girard et Gautier)։

Գործնական երաժշտութիւն (Ջութակ կամ դաշնակ)։

Գ.

Ցանձնարարելի երկասիրութիւններ ֆրէօպէլեան մանկավարժութեան վերաբերեալ (Տես Պատմութիւն մանկավարժութեան, երկասիրութիւն Հինզլեանի)։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Դասատիրակ-Վարժուհիներ

(Վարիչ-Մանկապարտիզպանուհիներ)

Բացի օգնական-վարժուհիներու (օգնական-մանկապարտիզպանուհիներու) յատուկ ծրագրէն, հետեւեալ աշխատութիւններն ալ պահանջելի են։

Ա.

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Մանկավարժութեան մէջ կիրարկուած հոգեբանութեան վրայ ընդհանուր գաղափար։ Հոգեբանութեան ուսման կարեւորութիւնը եւ պէտքը կրթիչին համար։ Մանկան հոգեբանութիւնը եւ անոր ստացած յարաճուն կարեւորութիւնը։

Գիտակցութիւն եւ անգիտակցութիւն։ Զգացում (sentation) եւ ըմբռնում (perception) Զգայարանք եւ դաստիարակութիւն զգայարանաց։

Ցայտյանգիման իմացողութիւն (intuition)։ Դազափարաց զուգորդութիւն, անոր օրէնքներր։ Շահեկանութիւն (intérêt) եւ ընդհայեցողութիւն (aperception)։ Ուշադրութիւն։ Ցիշողութիւն։ Երեւակայութիւն։ Վերացում եւ ընդհանրացում, տրամախոհութիւն։ Իմացական դաստիարակութիւն։

Անձնական հակամետութիւններ. կիրք, սէր անձին, սեպհականութեան սէր, հասարութիւն։ Ընտանեկան զգացումներ։ ընկերական զգացումներ, ընկերական զգացմանց մշակութեան ստացած նոր կարեւորութիւնը։ Բարոյական դաստիարակութիւն. մշակութիւն զգայնութեան։

Կամք եւ ունակութիւնք։ Ազատ կամք։ Դաստիարակութիւն կամքի եւ նկարագրի։ Կրթիչ ուսուցչութեան հարցը։ Ժամանակակից զպրոցին ձգտումները։

Մեթոտ եւ մեթոտներ։ Վերլուծում եւ համադրութիւն՝ ըստ գիտական մանկավարժութեան։

Մանկապարտէզի կազմակերպութիւն. (դպրոցական թանգարան. մանկավարժական մատենադարան. — Աշակերտաց դասակարգութիւն. ուսման ծրագիր. ժամանակացոյց. օրագրութիւնք)։

Կարգապահութիւն։ Նիւթական եւ բարոյական պայմաններ։ Վերին նպատակ կարգապահութեան։

Բարեյորդոր նախանձ, վարձատրութիւն եւ պատիժ։ Ուսումնասիրութիւն Կազմական Կանոնագրի եւ Կրթական Ծրագրի։

Բ.

Վերլուծում հետեւեալ երկասիրութիւններէն մէկուն կամ ումանց։

1. Etude sur l'enfance, par James Sully.—2. Notes sur le développement d'un enfant, par H.-W. Shinn. — 3.

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (25)

ՆՈՐԸՆԹԱՆ

(Վ. Է. Պ)

Ժ.

—Ո՛չ։ Ինչպէս ըսի՝ արդէն որոշած ենք։ վաղը առաւ. կանուխ ճամբայ ելնե՛նք։

Ու բոլոր բառերը հատիկ հատիկ չեշտուած էին։

Սիրաքեան չրթունքը խածաւ, քիչ մը մտածեց, եւ իր անառարեր չեչտը պահել Ջանալով պատասխանեց.

—Աղէ՛կ, եթէ այդչափ կը չտտրէք եւ եթէ այդպէս հաստատ որոշած էք բարի ճանապարհ կը ցանկամ. երեւի ուրիշ ինը օրէն ե՛ս ալ ձեր ետեւէն կը հասնիմ։

—Ի՞նչ. բացականչեց Սերոբ զոռ ելած։

—Ո՛չ. դուն ալ մեզի հետ պիտի գաս.

—Չէ՛, բարեկա՛մ, ընդմիջեց Մինաս։ Իմ կարծածէս շատ աւելի խորն է թափանցել մինչ թոյնը։ Միայն անկեղծ խօսելով՝ ես քու բնաւորութեանդ մասին շատ աւելի բարձր ու վստահ գաղափար ունէի, քան էսպէս եղեր ես։ Ես ի հարկէ քեզ չէի կրնար երեւակայել որ ես աղջկան մը կոտոր քեզի այդպէս անմիջապէս խելքդ հանել կրնայ, այդպէս բոլոր սրբոց թիւնները ոտքի տակ տալ, ուած խոսուտ արտասանել, մինչեւ հիմա փայփայած ծրագիրներդ ուրանալ, ու մեր բարձր նպատակները, եկեղեցւոյ բարձրացման մասին, պատռել ու անդին նետել այդպէս Այդ ատիճանի ոգորմելի, թոյլ ու զգայարանքներուդ գերի չէի երեւակայեր ես քեզի։

—Տղայ, ի՞նչ ըսել կ'ուզես. հարցուց Սիրաքեան խոժոռած ու մտացիր, այդ բոլորի իմաստը իսկոյն չբմբռնելով։

ԼԵՒՈՆ ՍԵՂԲՈՍԵԱՆ

(Շարունակելի)

L'evolution intellectuelle et morale de l'enfant, par G. Compayré.— 4. Education et instruction. Enseignement primaire, par Gréard.— 5. Aux instituteurs, aux institutrices, par J. Payot.— 6. Lectures pédagogiques, par Defodon, Guillaume et Kergomard.— 7. Ecoles Froebel, par un groupe de directrices d'école Froebel (Namur, Wasmael-Charlier), etc.

Գ.

Մենագրութիւն մը մանկապարտէզի աշակերտի մը վրայ կատարուած անձնական ուսումնասիրութեան, ֆիզիքական, իմացական եւ բարոյական տեսակէտով։

Ե. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Անգլիոյ Երեսփոխանական Ժողովին 20 մարտի նիստը, ուր ամէն ինչ կը դառնար հարաւային Ափրիկէի մէջ տիրող կացութեան չուրջ, չատ փոթորկալից եղաւ։ Այս առթիւ ամէնէն ծանր խօսքերը փոխանակուեցան ընդ մէջ ազատական կուսակցութեան, Իրլանդական ընդդիմադիր կուսակցութեան պետերուն եւ գաղթային Նախարար Զէմպրլէյնի միջեւ։ Այս յուզումնալից նիստը մասնաւոր կերպով շահեկանութիւն ունի, որովհետեւ անոր նմանը չատ հազուագէպ կերպով կը պատահի անգլիական Խորհրդարանական կեանքին մէջ։ Այս մասին հետեւեալը կը հեռագրուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Քէմբրէլ Պէնրրմէն Երեսփոխանական Ժողովին մէջ տեղեկութիւն կ'ուզէ Հարաւային Ափրիկէի մէջ տիրող կացութեան մասին եւ կ'ըսէ. «Ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամները երբ կառավարութեան հարցապնդում մը կը ներկայացնեն Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին վրայօք, անոնք միշտ Պոէրներուն կուսակից եւ երկրին թշնամիներուն բարեկամ կ'անուանուին։ Այս տեսակ անուանումներ չարամիտ զրպարտութիւններ են միայն։» Միւս կողմէ ատենաբանը խօսելով հարաւային գաղթավայրի այն մարդոց համար, որոնք Պոէրներու միացած են, կ'ըսէ թէ ասոր պատճառը պէտք է փնտռել այն եղանակին մէջ, որով անգլիական կառավարութիւնը գաղթավայրերու գործերը կը կարգադրէ։ Գաղթային Նախարար Զէմպրլէյն կը պատասխանէ ազատականներու պետին յայտարարութիւնց, որով երկու քին միջեւ բառեր կը փոխանակուին Զէմպրլէյնի առարկութեանց առթիւ, ի մասին հարաւային Ափրիկէէն լուր առնելու մէջ գոյութիւն ունեցող թերութիւններու։

Զէմպրլէյն Պէնրրմէնի միջեւ փոխանակուած խօսքերու միջոցին գաղթային Նախարարը մասնաւորապէս կը ծանրանայ ազատական կուսակցութեան պետին «չարամիտ զրպարտութիւն» բացատրութեան վրայ։ Զէմպրլէյն կ'ըսէ թէ այդ բացատրութիւնը Խորհրդարանական չէ, որուն վրայ Պէնրրմէն եւս կ'առնէ զայն։ Ասոր վրայ Զէմպրլէյն կ'ըսէ. «Նմանապէս եւս կ'առնեմ իմ պատասխանս»։ Յետոյ գաղթային Նախարարը կ'անցնի եղած առարկութեան քննութեանը եւ կը հերքէ թէ կառավարութիւնը Հար. Ափրիկէի մէջ տեղի ունեցած զինուորական գործողութիւններու լուրը հաղորդած չըլլայ եւ կը յայտնէ թէ պատերազմի դաշտին վրայ գտնուող Պոէրներուն թիւը 9000 կը նկատուի։ Կառավարութիւնը պատճառ ունի համոզուելու թէ թիւը անոնց որոնք վերջերս Բարկլաւսոյ գաղթավայրին մէջ Պոէրներուն կը միանային, չատ սղտիկ բան մըն է։

Երկերը հանդարտեցնելու եւ պատերազմին աւարաբէրէն վերջը անոր ապագային խնդիրները այսօրուընէ յարատեւ կերպով նկատողութեան առնուած են կառավարութեան կողմէ։ Զէմպրլէյն լաւատես է ապագայի մասին եւ թնաւ չի վախնար գէշ հետեւանքներէ՝ իր արդիւնք ցեղային տարբերութեան, եթէ անգամ մը անգլիական գերիշխանութիւնը հաստատուի։ Գաղթային Նախարարը կը յայտնէ նաեւ թէ Պոէրներու մեծ մասը Անգլիացիներուն կողմը անցնելով ամենց հետ միջեւ անգամ կարեւոր Պոէր զօրավարներ եւ հրամանատարներ գերի բռնած են։ Ատենաբանը կը յիշատակէ Վիլոնէլի մէկ նամակը Տէվէդի ուղղուած։ Այս նամակին մէջ կ'ըսուի թէ, երկրին ճշմարիտ թշնամիներն են այն մարդիկը, որոնք լուսատատ պայքար մը կը չարունակեն։ Այս միջոցին Տիլոն ընդմիջելով ատենաբանը կ'ըսէ.—«Վիլոնէլ մասնիչ մրն է. իր հայրենիքը մատնած է անիկա.» Զէմպրլէյն կը պատասխանէ. «Յարգելի անդամը լաւ դատաւոր մրն է մասնիչին վրայ։» Ասոր վրայ Տիլոն կը հարցնէ թէ արդեօք ատիկա կրնայ խորհրդարանական բացատրութիւն մը համարուիլ։ Ատենաբանը կը պատասխանէ թէ յարգելի անդամը ինքը (Տիլոն) ընդմիջած է գոչելով թէ այն զինուորները, որոնք բրիտանակ են դրօշին ներքեւ կը ծառայեն, մասնիչներ են եւ դէմ կը խօսէր եղած ընդմիջումներուն եւ պատասխաններուն։ Տիլոն Զէմպրլէյնի դառնալով կը պատասխանէր. «Կը փափաքիմ ըսելու թէ չատ յարգելի պարոնը գարշելի ստախօս մրն է։» Կը պահանջուի որ Տիլոն իր այդ խօսքը հատնէ։ Տիլոն կը մերժէ եղած պահանջումին գոհացում տալ, որուն վրայ ի կարգ կը հրաւիրուի Պալֆուր կ'առաջարկէ Տիլոնի մէկ չարաթ նիստերէն բացակայիլը, որ 48ի դէմ 248 ձայնով կ'ընդունուի։ Տիլոնի նպաստաւոր քուէ տրուած են միայն Իրլանդացիները եւ մէկ քանի արմատականներ։ Ասոր վրայ Տիլոն կը թողու սրահը Իրլանդացիներուն հաւանութեան աղաղակներուն մէջտեղ։ Ասկից վերջ զմտաղան երեսփոխաններու միջեւ չարունակուեցաւ խօսքերու նոյն փոխանակութիւնը, որ սակայն վերջացաւ առանց ծանր հետեւանքներ ունենալու։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Զինաստանի մէջ եղած քաղաքակոնութեան վրայ ֆրանսեւռուսական յայտարարութիւնը նոր ապացոյց մը տուած է աշխարհի, ֆրանսեւռուսական դաշնակցութեան հաստատ ըլլալուն, ինչպէս նաեւ անոր ազդեցութեան չըլլանակը ճշդուած։ Ասկից զատ սակայն ոմանք կը կարծեն թէ այդ դաշնակցութիւնը նոր հանգամանքներ ստանալու վրայ է։ Այսպէս Լոնտոնեան թերթ մը Մորնինկ Բոսդ կը տեղեկանայ Բարիզեան զրոյցէ մը թէ ֆրանսեւռուսական յայտարարութիւնը հանդէպ անգլեւճարոնական զինակցութեան վերջերս Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ գոյացած նոր համաձայնութեան մը միայն արտաքին կողմն է։ Այս նոր համաձայնութեան մէջ Ռուսիա ի փոխարէն Ֆրանսայի Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ իրեն օժանդակելուն, ինքն ալ պատրաստ պիտի ըլլայ Ֆրանսայի օժանդակել, կարգ մը պատահականութեանց առեւն։ Անգլիոյ ճիշդ հակառակ սակայն, Գերմանիա եւ Մ. Նահանգներ տեսակ մը անտարբերութեամբ կը վերաբերուին հանդէպ ֆրանսեւռուսական յայտարարութեան։ Ուշադրութիւնն կը հեռագրուի թէ այնտեղի քաղաքական չրջանակներուն մէջ ֆրանսեւռուսական զինակցը պարզապէս նոր ապահովութիւն մը կը նկատուի պետութիւններու Զինաստանի մէջ բռնած բաց դուռի քաղաքականութեան։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Հունգարական նոր առեւտրական նախարար Հորանսքի, մարտ 21ի խորհրդարանի նիստին կը մատնանշէր առաջին անգամ ըլլալով եւ այս առթիւ Խոտաւորագոյն ապագայի մը մէջ գոյութիւն ունենալիք կարեւորագոյն խնդիրներու մասին իր ծրագիրը կը պարզէր։ Նորրնթեր նախարարը դիմաւորարար կը խօսէր Աւստրիոյ հետ հաշտարար քաղաքականութեան մը մասին, յայտնելով թէ հունգարական կառավարութեան ներկայ պարտականութիւնը կը կայանայ, 1. Աւստրիոյ հետ մաքսային դաշնակցութեան մը համար բանակցելուն մէջ, որովհետեւ մաքսային դաշնակցութեան պայմանագիրը մինչեւ 1907 կը տեւէ։ 2. Հունգարական կառավարութիւնը պէտք է որ Աւստրիոյ հետ համաձայնութեամբ երեւան բերէ նոր ինքնավար մաքսային սակագոյց մը եւ ասկիա զանազան պետութիւններու հետ առեւտրական պայմանագրութիւններ կնքելու համար անհրաժեշտ բանակցութեանց սկսելէ առաջ։ Իր ատենաբանութեան վերջին, առեւտրական նախարարը կը յայտարարէր թէ իր ձեռք առնելիք միջոցներուն առաջնորդող ոյժը պիտի ըլլայ զանազան արտադրութեանց ճիւղերու միջեւ սիրող ներդաշնակութիւն մը։ Հորանսքի կը յայտարարէ թէ ջերմապէս պիտի պաշտպանէ առեւտրական եւ ճարտարարուեստական բոլոր շահերը առանց տասով անաչառական ուրիշ որ եւ է ճիւղի հետ ընդհարում մը ունենալու, որովհետեւ ինքը ոչ թէ բնական, այլ արուեստական կերպով յառաջ եկած հակասութեանց կը հաւատայ, ընդմէջ արտադրութեան զանազան ճիւղերու։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՊԻՆ ՊԻՏՃԷՆ

Ֆրանսական Ծերակոյտին մէջ տորմիզի պիւտճէին վիճաբանութեանց ատեն Բիւվէրվիլ մէջտեղ կը նետէր ծովահէնի պատերազմի ինդիրը, եւ այս առթիւ դիտել կուտար թէ այդ տեսակ պատերազմ մը անկարելի է։ Ճշմարիտ մասնաւորը զրահապատ նաւերն են։ Այն վեց զրահապատ նաւերը որոնց չինութիւնը սահմանած է պիւտճէն, բոլորովին անհամաչափ են։ Մանաւանդ բնդծովեայ նաւերը չատ յաջող ամրոցներու մը կը նմանին։ Բիւվէրվիլ մէջտեղ կը դնէր նաւերը որ բուսական թաւով սպասներ եւ ծովային զինուորներ անհրաժեշտ են։ որոնք իրենց պարտականութեանց լիապէս գիտակից ըլլան։ Նմանապէս անհրաժեշտ են նաւաբաններ, որոնք նաւարաժիններու համար պաշտպանութիւն մրն են։ Շատ կարեւոր է 13 նոր բնդծովեայ նաւերու չինութիւնը, կ'ըսէ ծովային նախարար Լանդան եւ յոյս կը յայտնէ թէ չուտով ի վիճակի պիտի ըլլայ ծովակալ Բիւվէրվիլի գոհացուցիչ յայտարարութիւններ ընել մայր-հայրենիքի եւ գաղթավայրերու մէջ տարմիզին յենման կէտերու մասին։ Ասոր վրայ ընդհանուր վիճաբանութիւնը կը փակուէր եւ պիւտճէն կ'ընդունուէր։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Անգլիական երեսփոխանական ժողովին մէջ արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Բրէնդրն Զինաստանի արդի ապստամբութեան մասին եղած հարցապնդման մը պատասխանելով հետեւեալը ըսաւ.—Քանդոնի ըրիտանական ընդհանուր հիւպատոսին տեղեկութեանց համաձայն, չինական պաշտօնաւորները հաղորդած են թէ ապստամբութիւնը ծագած է Բվանկսիի արեւմտեան կողմը, ուր զինուորներ անկարգ ընթացք մը ցոյց կուտային։ Ամէն պատճառ կայ ենթադրելու թէ այս չփոթութիւնները մեծապէս կորնցուցած են իրենց կարեւորութիւնը։ Բրէնդրն կը յայտարարէր մեւնոյն ատեն թէ այս տեղեկութիւնները քանի մը օր առաջուան են եւ թէ Բեքինի անգլիական դեսպանը հրամանագ ստացած է նոր քննութիւն մը կատարելու։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ուլթրու ինչքերու մատակարարութեան անգամ Հիւսէին Նուրէտտին պէյի արուեցաւ Անատօլուի Գաղտնիքներու մասին։

ՇՔԱՂԲԱՄ. Կայս. Ա. զօրաբանակի առաջին զօրաբանակի հրամանատար Նուրի, երրորդ զօրաբանակի հրամանատար Բէֆիզ եւ Ա. զօրաբանակի մարդիկ Ֆայիզ փաշաներու արուեցաւ Հիճազի երկաթուղոյ Ներքեւ չգալու մասին։

ԱՐՏՕՆԻԹԻՒՆ. Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ Կիլանէի ախատաքանական հիւանդանոցին բժիշկներէն Մուսթաֆա, Հիւսէյին եւ Բիֆաթ էֆէնդիներու ընդունիլ գերման կառավարութեան կողմէ իրենց տրուած Դ. կարգի «Քուրան աը Բրիւս» պատուանշանները եւ գործածել զանոնք պէտք եղած ատեն։

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ.—Ասկէ առաջ գրեցինք թէ Կայս. Իրատէ մը մինչեւ 99ի վերջը ժողովուրդին չնորհած է բոլոր անվճար մնացած տուրքերը։ Այս առթիւ զանազան տեղերէ հարցումներ ուղղուած է որ մինչեւ այդ թուականը անձնական առնելիքներն ալ ներուած են։ Պետական Խորհուրդն ալ այս մասին խորհրդակցութիւններ կատարից եւ պատասխանեց այդ հարցումը ուղղողներուն թէ Կայս. Իրատէն տուրքերն է որ կը չնորհէ ժողովուրդին, կալուածային, թէ. մէթիթիւ, արշառի տուրքերը։ եւ հետեւաբար առանցմէ բոլորովին անջատ, Գանձուն անհատներէ ունեցած պահանջները պիտի գանձուին սքանչելապէս։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ արքայական ընտանիքին եօթը՝ «Ամֆիթրիթ», այսօր մեր նաւահանգիստը կը հասնի ու կը մեկնի Սեվաստոպոլ երթալու համար։ «Ամֆիթրիթ» Սեվաստոպոլէն պիտի առնէ Յունաց թագաւորի աղջիկը Մարիա իշխանուհին ու անոր ամուսին Մեծ Դուքը։

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ.—Մաքսային ժողովոյ ապագայ Ֆրիգ պէյ 50 տարուան համար անհաղորդ խնդիրներ է նեղքն Փոքր նախ բարութեան, մայրաքաղաքին ու արուարձանները մէջ արտադրուած ոգիներու ժողովելով անոնցմէ կենդանական ածուխ պատրաստելու համար։

ՊՂԻՆՋԻ ՀԱՆՔ.—Հանքոյ նախարարութիւնը հրատարակ խնդրեց Բ. Դոնէն, Կլիմլէճինէի (Էտիրնէ) Իսկէչէ գաւառակին Գոյուն գիւղին մօտերը գտնուած կապարահան պղինձի հանքերուն չահագործումը 99 տարուան մենաշնորհով Թրքաքանդասակ Իզմիրցի Մէսթանօղլու Բէթրօ եւ ուրիշ անձերու յանձնելու խնդրի մասին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆԲԱՆ երեք տարբեր գիներով ընկալագիրներ պատրաստել տալ ապրանք պիտի գործածուին կառավարական գանձուն, անատառց տարապարտ ոգեւ զինուորական սպասարկութեան կարիքներուն գաւառներու մասնաճիւղերուն յանձնուելով Պոլսոյ մէջ գանձուելուն։ Այս նոր ընկալագիրները չըլլարերութեան հանուելուն 1318 տարուան սկզբէն, եւ այսուհետեւ Պոլսոյ երկրագործական պանքայէն ատանալու նպատակով գաւառներուն մէջ մասնաճիւղերուն գրամ յանձնող մը եթէ առաջուան միջոցնակ ընկալագիրներէն առնէ, մայրաքաղաքիս կեդրոնական պանքան բացարձակապէս պիտի մերժէ փոխարէնը վճարել։

ՍՕՖԻԱՅԷՆ 21 մարտ թուականով կը գրեն.—«Օսմ Կայս. Քամիսէր Ալի Ֆէրրուհ պէյ այսօր Ֆէրտինանտ իշխանին կողմէ ընդունուեցաւ։ Պէյը փառաւոր կառքով մը, արարողապետ որ Պուրպուլան կոմսին ընկերակցութեամբ գնաց իշխանին պալատը, հեծելազօրքերու գունդէ մը չրջապատուած։ Ֆէրրուհ պէյի կառքին ետեւէն կու գային երկու ուրիշ կառքեր, որոնց մէջ տեղ առած էին քամիսէրութեան քարտուղարները, Բէֆիք պէյ, Մէհմէտ պէյ, Ալի պէյ եւ կցորդը՝ Մենրիֆ պէյ եւ Ֆէրտինանտ իշխանին թիկնապահներէն Սթեյանով հարիւրապետը ու Վոլիթէֆ տեղակալը։ Նախարարապետ Պ Տանէվ ալ ներկայ գտնուեցաւ ընդունելութեան։»

Ի ՊԱՏԻՒ ՏՈՒԲՏ. ԼԻՆՏԱՈՒԻ, Հանր. Պարտուց վարչութեան քով նախորդ պատուիրակ կերման բամենէրերու, տոմի իրիկուն չգեղ հոգեկոյտ մը տրուեցաւ Սէրգիը ա'Օրիանի մէջ։

ՎԼԱԻԻԼԱՅԻ երկրագործական ուսմանց ուսուցիչ Կարապետ էֆ. Թէնէտոս զրկուեցաւ ուսումնասիրելու համար այդ՝ իր զինիով հարաւաւոր կղզիին օրինաւորնկերուն մէջ վարական հիւանդութիւնը։

ՕՍՄ. ԾԽԱԼՈՒՏԸ.—Տրապիզոնի յունական հիւպատոսին կողմէ զրկուած տեղեկագիր մը կը տեսնուի որ Տրապիզոնի եւ Ագչէ Ագատ կողմերը ծխախոտի հունձքը 2,342 126 քիլօ եղեր է առ տարի, որուն 184,393 ֆրիսկրամը ծախսուեր է Բէֆիրն եւ մնացեալն ալ զրկուեր է Եզիպտոս։ Ծխախոտի այս բերքը 4,685,653 ոսկի արժած է։

ՆՈՐ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ.— Առեւտրական նաւերդը հաղորդեց Հանր. Շինութեանց եւ Առեւտ. Նախարարութեան ծանուցանել պէտք եղած տեղերը որպէսզի ամէն անոնք որոնք կը փափաքին գեղարուեստական, ճարտարարուեստական, հանքային եւն. արտադրութիւնով մը մասնակցիլ 1903ին Ա. Դերիկտի Սէնդ Լուիզ քաղաքին մէջ կատարուելիք արուեստադէպին, հիմակուց ակսին պատրաստուիլ։

ՄԱՀԵՐԸ.—Մարտ 21ն 9՝ 331 մարդիկ մեռան Պոլսոյ եւ արուարձաններուն մէջ.— 198 Իսլամ, 110 Քրիստոնեայ, 23 հրեայ։

ՍՈՒԷՋԻ ջրանցքէն փետրուար ամսոյ միջոցին 289 նաւեր անցեր են որոնց 7 հատը թրքական։ Այդ ամսոյ մէջ ջրանցքի ընկերութեան հասոյթը եղեր է 8,305,132 ֆրանք։

ՋԻՆ. ԲԵՆԻՋ ՅԱՆՋՆԱԺՈՂՈՎՈՅ նախագահ Բիֆաթ պէյ Դամասկոսի մէջ մեռաւ։

ԺԱՆՏԱՄՏԸ.—Պաշտօնապէս կը հաղորդուի որ Եգիպտոսի դէմ ձեռք առնուած առողջապահական միջոցները վաւերացուած են որովհետեւ անցեալ չաբթուան միջոցին Ժանտախտի 12 դէպքեր պատահած են հոն, 6ը մահացու ըլլալով։

ԷՆԻՒԻՐԻՒ կուսակալութեան ճամբաներու չինութեան մէջ գործածուելիք գործիքները մաքսէ զերծ պիտի մնան Եւրոպայէն գալիքնուն։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ դասերը այսօր, իսկ իրաւագիտական վարժարանին դասերը հինգշաբթի պիտի սկսին։

ԿԱՐԻՆԻ ՄԷՋ մարտ մէկէն սկսեալ վեց ամիս վերջը հին դրութեամբ կառքի տերներ չնեալ արգիլուեցաւ։

Կ. ՊԱԼՕՅԱՆ գարակալան գեսպան Իշխան Բրգոյ թան արուս չարաթէն պիտի ուղղ. Գ. Ա. Ֆանիա իրր արտաքոյ կարգի դեսպան ներկայ գտնուելու համար Սպասոյ Ալֆոնս ԺԳ թագաւորին թագադրութեան տօնակատարութեան։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ տիպ նաւերէ բաղկացած նաւատորմիղ մը Իզմիրի նաւահանգիստը մտեր է։

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ մէջ ետ կնքուելիք առեւտրական պայմանագրութեան խորհրդակցութիւնները մօտ օրէն պիտի վերսկսին կ'ըսուի։

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ.—Անցեալները Իտալիոյ մէջ տեղ մը Ապոնէզաբէ էֆ. բանախօսութիւն մը ընելով չատ գովեր է Թուրքիոյ մէջ կրթական օրրաօրէսական յառաջդիմութիւնը։

ՅՈՐԵՆԸ այս տարի Փոքր-Ասիոյ մէջ չափազանց առատ է կ'ըսուի։

ՍԲՎԱՋԻ նոր կուսակալ Բէյրութ պէյ իր պաշտօնավայրը հասեր է։

ՖԸՆՏԸԳԼԸԻ ՀՐԴԵՀԸ

(Մանրամասն նկարագրութիւն)

Տանիքին վրան ենք . . . կատուներուն պէս։

Շուրջերնիս ամէն բան կը վառի։ Կատաղի բոց մը, ամէնի պոռթկումներով կը ջանայ զրկել երկինքը, ինքնին կարմիր իրեն չափ։ Մէկ կողմերնիս թոյլով ջուր, միւս կողմերնիս կայծեր՝ որոնք ձիւնի պէս վրանիս կը թափին եւ զորս մարել պէտք է ամէն վայրկեան։ Ամէն մէկս, վայրկեանը անգամ մը ցաւի ազազակ մը կ'արձակենք. կա՛մ ձեռքերնիս այրած է գրակի կաթէ մը, եւ կամ արեւանունքնիս խանձած։

Աչքերնիս, անգամին տարածութիւն մը՝ զոր կարելի չէ նայուածքի միակ թափով մը գրկել, կը վառի անընդհատ Հոսանուներ՝ որոնցմէ պատեր միայն կանգուն կը մնան, եւ որոնց պատուհաններէն բոցի պատաներ վիշապի լեզուներու պէս դուրս կ'երկարին չարունակ։ Անդին լերկ ծխնելոյզներ, որոնք ամբողջովին փլած տուներու վրայ կը բարձրանան միս միանակ, այրիացած։ Ու չորս դին տուներ որ կը փլին անգին չառաչիւններով, եւ ուրանցմէ բոցով, կայծերով հրդեհուած ծուխի ամէնի կատր մը կը պոռթկայ դէպի վեր, ու կը տարածուի անջրպետին մէջ, ճիշդ ինչպէս որ թնդանօթի մը բերանէն ելած ճերմակ ծուխը կը տարտղնի արձակ գաշտի մը վրայ։

Ամէն կողմ լայ ու կոծ, խուճապ, աղաղակներ։ Ոչ ոք բան մը դիտէ ազէտքին վրայ։ Անգամին տարածութիւն մը պատ մը թուղթի պէս կ'այրի Տէրէ Իչլի ձորին մէջ, ու մենք, հազիւ տասը վայրկեան մը հեռու, Բազանճիի բարձունքին վրայ, չենք գիտեր թէ ինչ է այրածը չենք գիտեր թէ ինչ հետեւանք պիտի ունենայ հրդեհը, մինչեւ ուր պիտի հասնի։ Ցայտնի է որ այրածը ինքնին մեծ բան մը չէ, բայց տարին, հարիւրէն մը հատիկներուն պէս իրար վրայ դիզուած հազարաւոր տուներ կան, հին տունքն ալ։ Ինչ պիտի ըլլան այդ տուները. ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ զանոնք աղատել թաղը, զարաւոր տուներ միայն ունի, եւ փայտը՝ որով կառուցուած են ժամանակին, այսօր կարելի է երկու մատներու թեթեւ ճնշումով մը փշի դարձնել։ Միւս կողմէ, փողոցներն ալ այնքան նեղ են որ դժուար չէ մէկ ատամ մը պատուհանէն դիմացի ատն պատուհանը անցնիլ միակ քայլով մը, եւ ամենակատարեալ հանգստութեամբ։

Բիչ առ քիչ մանրամասնութիւններ կ'իմանանք։ Հրդեհը սկսած է անգին ապարանքի մը տակ գտնուող մասնաճառ խանութէ մը, եւ անմիջապէս տարածուած քովի խանութներուն՝ որոնցմէ մէկը ատաղձագործ մը վարած է, եւ միւս երկուքն ալ բանուած են չոր խանութ ծխախոտի մը եւ յորտանքի մը կողմէ։ Ապարանքն ու երեք խանութները վայրկեանի մը մէջ վառեր են խոռի պէս, եւ հրդեհը անմիջապէս անցեր է գիմացի կարգին, միակ թափով մը ատն մը եւ երեք խանութ մէկանց գրկելով։ Եւ ալ անկէ անդին ակսեր է յառաջանալ երեք ուղղութեամբ։ — Առաջինը, նուազ վտանգաւորը, դէպի Ֆենարքլրի հրապարակը, թրամուէյի ճամբան՝ որուն բնակիչները արդէն քարուկիր են չէնքերու։ Երկրորդը, ամենէն վտանգաւորը, Օսման Զաուշ զարիվերէն դէպի Ճէհանգիրի ատորատ։ Եւ երրորդը, Տէրէ Իչլի Զորէն դէպի Գաղանճի եւ Թաղիմ Այաս Փաշա ատնող զարիվերը վտանգէ զերծ մնացած է ընդարձակ պարտէզի մը շնորհիւ։

* * *

Կայծերը միւս կիրիան տանիքին վրայ հազիւ մէկը մարած, ուրիշի մը քով կը վառնանք գալը ձեռքերնիս։ անկարելի է գուրէն օգնութիւն ստանալ։ ամէն մարդ իր տունը կ'ազատէ։ [illegible] տանիքներու օգնութիւնն գալիս են, ամենապարանքով եւ կը դառնան, [illegible] տան վրայ հակիլու։ Կան կարմիր գամ մը հրացանի գնդակի մը պէս ուղիղ կը զարնուի տանիքս, գալիս գիպարէ ու կիլինայ փողոց։ Տանիք մը չկայ՝ որուն վրայ քանի մը մարդիկ չկանգնուին։

Վարը, ամբողջ ձորը միշտ կ'այրի խանդարանի մը պէս։

Ցանկարծ վայնասուն մը կը փրթի. «Հասաւ, հասաւ» կը պոռան. ու գրեթէ միեւնոյն ատեն հարիւրաւոր բերաններէ Աստուծոյ անունը կը պոռթկայ։ Փողոցին մէջ սարսափելի խուճապ մը կը տարածուի. քանի մը կիներ կը նուազին հոս ու հոն. ամէն մարդ տունէն դուրս կ'ինայ մի՛ միայն հոգին ազատել փորձելով. ուրիշ բանի վրայ մտածելը խենթութիւն է արդէն, որովհետեւ այդ ինչ, չատ անգամ անել փողոցներուն մէջ. հրգեհի միջոցին հոգին ազատելն իսկ բարեբաղդութիւն մըն է։

Դուրս կը փութանք մեր կողմին. ուր նէն ես միայն քիչ մը բան մտածած եմ փախցնել . . . չորս էջ ճերմակ թուղթ եւ մատիտ մը Բարեբաղդաբար հրգեհը տակաւին բուսական հեռու է մեզմէ, թէեւ յայտնի կ'երեւայ որ միշեւ մեր կողմերը պիտի ուլէ, որբէ։ Կ'ինչնեմ վար, Տէրէ Իչի, ուր ահագին բազմութիւն մը խռնուած է արդէն, եւ ուր այրող տուներու ճարճատիւնն ու ջրանկիրներու պոռչտուքը ամէն ձայն կը խեղդեն։ Հոն միայն կը հասկնամ հրդեհին կարեւորութիւնը։

Այրող տուները դեռ խակապէս բազմաթիւ չեն, հազիւ 20ի մօտ, այց կը գտնուին կեդրոնական կէտի մը վրայ, անանկ տեղ մը որուն հարաւային կողմէն դէպ ի Ճիհանկիր եւ Ֆիրուզ Աղա, հիւսիսային կողմէն դէպ ի Այաս փաշա, եւ արեւմտեան կողմէն ալ դէպ ի Սանտրգճիլար ու Գալանճի, անհամար տուներ, ամէնքն ալ հին, ամէնքն ալ նեղ փողոցներու մէջ, կրնան մէկ վայրկեանէն միւսը բռնկիլ, ծնունդ տալով աղէտի մը՝ որուն քով թերեւս Բերայի համբաւաւոր հրդեհն իսկ աննշան բան մը դառնայ։

Չո՛ւր, կ'աղաղակեն չորս կողմէն, չո՛ւր, չո՛ւր, բայց չուր չկայ։ Հինգ վեց ջրկիրներ կը վազվզեն շարունակ, առանց տակայն ո՛եւ է օգուտ մը ունենալու։ Տանի մօտ անկանոն ջրհաններ կան փողոցին մէջ ու մէկ երկու տուներու վրայ, բայց հրդեհին ընթացքը կասեցնելու համար ըրած ջանքերնին զուր տեղը կը վատնուի. հոսանքի մը դէմ իբր թումբ դրուած ափ մը հողընդարձակ ապարանք մը որ կրնար ազատել՝ եթէ երբեք ջուրը չպակէր, կրակ կ'առնէ, եւ ճիշդ տասը վայրկեանի մէջ ամբողջովին կ'այրի կարասներով։ Հրդեհին դէպ ի Ֆինարգլրի հրապարակը երկաթով թեւը կարուած է արդէն, բայց բոցերէն անանցանելի դարձած, գոցուած է այդ ճամբան, ուրկէ կարելի պիտի ըլլար ամէնէն լուրջ օգնութիւնները հասցնել։ Ամէնէն չատ կ'այրին Օսման Զաուշի զարիվարին տուները եւ կը սպառնան Ճիհանկիրի, որ իր կարգին տարածուն պարտէզի մը շնորհիւ կը փրկուի։

Զուրի խնդրանքը երթալով կը չեչտուի. մարդիկը փախած են տուներէն, եւ հրերը անգործածելի կը մնան։ Հրէջ զինուորներու խումբ մը տենդով կ'աշխատի հոս ու հոն. ջրհան չեն կրցած իջեցնել, որովհետեւ փողոցներէն կառք չի կրնար անցնիլ։ Ֆինարգլրի ճամբուն բացուելուն կը սպասեն ջրհանը առաջ քշելու համար։ Թագսիմի եւ Կիւմիւշ Սույի զօրանոցներէն ելեալ բազմաթիւ զինուորներ կարասներու ազատման գործին կ'օգնեն։ Զորս դին խեղճութիւնա Փողոցներու մէջ ամէն տեսակ բան թափած են, անկողիններ, վերմակներ, պնակներ, լամբարներ։ Հոս խառնիճիր մը տէր, չփութիւնեան վայրկեանի մը մէջ ուռնեցածը չուներցածը դուրս նետեր է պատուհաններէն. անդին, բանջարավաճառ մը, հակառակ իրեն եղած կոչերուն եւ աղաչարարութեանց. չուզեր բաժնուիլ իր բանջարեղէններէն. դեռեւ բանի զինքը դուրս կը հանեն. վայրկեան մը վերջ վրայի շէնքը կը փլի ճարճատելով, եւ հակառակ այդ ազմուկին, կը լսեմ որ բանջարավաճառը իր խեղճ կանանչեղէնները կ'օրհասայ . . . անմիխիթար ճիչտ անոր դէմ, բուրդուճի մը իր պահածները փախցուցած միջոցին քացախի տակառի մը մէջ կ'ինայ խնամ եղած դուրս կը հանեն զինքը, եւ ջրանկիրներն ալ առիթէն օգտուելով կ'ինան պահածներուն վրայ, որոնք, պէտք է ընդունիլ թէ չորրորդի տաք միջոցներուն մէջ լաւագոյն զովացուցիչին տեղը կրնան բռնել։

Պահ մը նորէն խուճապ։ Դէպի Գալանճի երկարող ճամբուն վրայ չորս տուն մէկանց կրակ կ'առնեն, ու Գալանճիի բոլոր մարդիկը կը խուժեն վերը, իրենց տուները։ Ճիշդ այդ պահուն, հրէջ զինուորներու ջրհան մը կը մտնեն Ֆընարգլրէն ներս, եւ կը յաջողին կրակը զսպել՝ այն տեսակ տան մը վրայ՝ ուրկէ կախուած էր մէկ քանի հազար տուներու բաղդը։ Եթէ այդ տունը այրէր՝ հրդեհը առանց մեծ դժուարութեան կրնար մինչեւ Թաքսիմի քարուկիր տուներուն շարքը յառաջանալ։ Դարձեալ հրէջ զինուորներուն ջանքովն է որ հրդեհին դէպի Ճիհանկիր երկարող թեւը կը կտրի։

* * *

Այս պահուս տակաւին յայտնի չէ թէ երեք ու կէս ժամուան մէջ քանի՛ շէնքեր այրեցան։ Փլատակներու դէզ մը միայն կայ, ուրկէ կապոյտ ծուխի ալոցներ վեր կը բարձրանան անընդհատ։ Տեղ տեղ, կրակին կարմիրը հեւքատ, շնչատ վառքով մը կը ցոլայ։ Ամբողջ ճամբան կարասներով լեցուած է. կիներ կը հսկեն հոս ու հոն, արցունքը աչուընին։ Այրած տուները ամբողջովին թուրքերու կը պատկանին, մեծ մասամբ ազատ։ Այս միջոցիս, թաղին մէջ ամէն մարդ կը չափէ աղէտքին սասանալիք հաւանական հաժմատութիւնը, ու փառք կուտայ որ այդչափով կարելի եղաւ առաջքը առնել։ Նկատի առնելով թաղին աննպաստ կառուցուածքը, չատեր հրաշքի մը կը վերագրեն հրդեհին այդ դէպ չատ կասիլը։

Համոզում մը թէ այդ թաղին մէջ նոյն իսկ պզտիկ հրդեհ մը կրնայ քանի մը հազար տուներու այրելուն պատճառ ըլլալ՝ այն աստիճան տարածուած էր որ ամենախիստ զգուշութիւն մը կ'ընէին այդ մասին։ Մօտաւորապէս 17 տարի է այդ միեւնոյն թաղին մէջ կը բնակինք, ու տակաւին առաջին անգամն է որ հրդեհ բռնած բանը կը պատահի։ Բանի մը անգամ թէեւ եղած են աննշան սկզբնաւորութիւններ, բայց չուտով առաջքը առնուած է։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Ց. Դ.—Վերջին պահուն կ'իմանամ թէ հրդեհը դիտամբ ձգուած է. խանութպանը որուն խանութէն եկաւ հրդեհը, կ'երեւայ թէ հակառակութիւն ունի եղեր տանուտէրին հետ, եւ քանիցս սպառնացեր է կրակ ձգել։ Գոնէ այսպէս կը խօսէին ժողովրդեան մէջ։ Նոյն իսկ տակէ քիչ առաջ անգամ մը նմանօրինակ փորձ մը բրեր է, բայց իմացուելով մարեր են։ Կ'բսեն նաեւ թէ կրակը չէնքին դուրսէն որուած է։ Այրուած տուներու թիւը 40 կը հաշուուի, իսկ խանութներնը 12։ Հրդեհին վայրը փութացած էին Բերայի Մխիթարեանք Համամ պէյ, եւ ուրիշ բազմաթիւ պաշտօնատարներ։ Մանաւորապէս այրած են Հայտար եւ Անմէտ փաշաներու ապարանքները։

Ա. Ա.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքը այսօր կը նախագահէ Կրօնական ժողովին եւ Նպաստից Ցանձնաժողովին։ Ինչպէս յայտնի է, Նպաստից Ցանձնաժողովը մասնաւորապէս պիտի զբաղի իր վերակազմութեան խնդրով, որուն նկատմամբ վերջնական կարգադրութիւն մը պիտի ընէ։

×

Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդը տեղւոյն Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն իրը կալուած 40 տուներ չինել պիտի տայ Գատրկայի մէջ, նոյն եկեղեցւոյն սեփական հողերուն վրայ։ Այդ կալուածներուն չինութեան ծախքը, 2-3000 ոսկի, պիտի հայթայթեն քանի մը հարուստ թաղեցիներ անտոկոս փոխատուութեամբ։ Կը յուսացուի որ այդ 40 տուները ամսական 4000 ղրուշի հասոյթ մը բերեն։

×

Խասգիւղի քարոզիչ Տ. Տաճատ վարդապետ Ոսկանեան որ հրաժարած էր վերջերս, Նաղը գարուի քարոզիչ կարգուեր է։ Տ. Տաճատ վարդապետի Խասգիւղն հրաժարելուն պատճառը ոչ թէ նիւթական է,—ինչպէս գրուեցաւ,—այլ զուտ հակառակութեան խնդիր մը ուղղակի Թաղ. Խորհուրդին հետ, որուն անդամներէն մէկը, հաւատաւոր նայելով, գնահատելի հնարամտութեամբ մը առասպել մը հիւսեր է, եւ վարդապետը ստիպուեր է հեռանալ։

×

Գատգիւղի Թաղական Խորհուրդը բոլորովին կազմալուծուած ըլլալով, առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմուեր է, յառաջիկայ Զատկական տօներուն համար, ուրկէ վերջ նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի։

×

Հանգուցեալ Տատեան Յարութիւն փաշայի մատենադարանը աճուրդի հանուելով 5250 ղրուշի ծախուեր է։ Այդ մատենադարանին մէջ մասնաւորաբար կը գտնուին 450 հատոր ֆրանսերէն վէպեր եւ 150ի չափ դիւանագիտական գիրքեր։

×

Պարոնեան Սուքիաս վարդապետի մասին կը գրեն թէ առաջին անգամը չէ՛ որ անկիրթքան եկեղեցւոյ մէջ Հաղորդութիւն կ'առնէ։

×

Պատրիարքական Փոխանորդ Սրբազան. Մեծ Պանոյ մէջ կիրակի օրերը պիտի քարոզէ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին։

×

Խասգիւղի Գայֆիսեան որբանոցին մատրան, բաղնիքին եւ լուացարանին նորոգութեան համար պէտք ըլլալիք գումարը՝ Երանուհի մայրապետ Յովհաննէսեան պիտի հայթայթէ բարեսէր անձերու դիմելով։

×

Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքը թէեւ հեռագրած էր Աստանայի Առաջնորդ Թէրզեան Պողոս եպիսկոպոսին, ճամբայ ելլել Պոլիս գալու համար, եւ անոր տեղ փոխանորդ կարգած էր Պալեան Ռափայէլ վարդապետը, բայց Թէրզեան եպիսկոպոս հեռագրով պատասխանած էր թէ չի կրնար գալ առ այժմ՝ հիւանդ ըլլալուն։ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանէն կրկին անգամ հեռագրուեցաւ անպատճառ ճամբայ ելլել՝ անմիջապէս որ աղէկնայ։ Երէկ իրիկուան «Մոնիթէօր» կը ծանուցանէ թէ Թէրզեան եպիսկոպոս Պոլիս հասած է արդէն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

Ր. Հիսարի Թաղական Խորհուրդին

Գիւղս բնակեալ Օր. Իսկուհի Գազանճեանի 3 տարիս առաջ մեռնիլը, եւ ունեցած գոյքերուն Թաղ. Խորհրդարան փոխադրուիլը ծանուցանելով, ժառանգորդները —եթէ կան— Թաղ. Խորհրդարան դիմել հրաւիրած էինք։

Յարգ ունեցած է դիմում եղած չըլլալով, սոյն վերջնական պաշտօնական ազդով անգամ մըն ալ կը ծանուցանենք թէ յիշեալ գոյքերը թուականէս 8 օր վերջ հրապարակաւ ծախուելով գոյացած դրամով իր ձգած պարտքերը պիտի վճարուին։ Մինչեւ ութ օր եթէ դարձեալ դիմում մը չըլլայ ատկէ վերջ ըլլալիք ամէն դիտողութիւն անընդունելի պիտի մնայ։

1902 Մարտ 11

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ս. Սանդուխտ Եկեղեցւոյ Ր. Հիսարի

Ատենագրիր Ատենապետ
Մ. Կ. ՇԵՇՄԱՆԵԱՆ Կ. ՏԷՐ-ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ
(ԿՍԻՔ ՔԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՃՍՕՐՈՒԱՆ

Վիէննա, 24 մարտ.— Գերմանիոյ վարչապետ Ֆոն Պիւլով տեղս ժամանեց։ Քանի մը օրէն տեսակցութիւն պիտի ունենայ Ծանարտէլլի կոմսին հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Խաղաղութեան բանակցութեան լուրերու վրայ սակարանին մէջ Հարաւային Ափրիկեան հանքային արժէթուղթերու գիները բարձրացան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թոքիոյէն հեռագիրներ կը հաղորդեն թէ ֆրանսերուսական յայտարարութիւնը լաւ ընդունելութիւն գտած է ճարոնական մամուլին կողմէ որ իր կարգին կը յայտնէ թէ Ճարոն արդի կացութեան մէջ ոչ մէկ փոփոխութեան կը ցանկայ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Այեքսանտրա թագուհին վաղը կը մեկնի Քորէնհակ երթալու համար, ուր պիտի տեսնէ իր հայրը, Տանըմարքայի թագաւորը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երեսի. ժողովեն մէջ պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք կը հաղորդէ թէ Լորտ Քիչնէր՝ կառավարութեան հաւանութեամբը, ազատ անցագիր տուաւ Հարաւ. Ափրիկեան հանրապետութեան առաջնակարգ Նախագահ Պ. Շալք Պուրկէրի որպէսզի երթայ Օռանժի նախագահ Պ. Մթէյնի հետ տեսնուի, խաղաղութեան առաջարկի կարելիութեան մասին։

ԲԱՐԻԶ.—Նախարարապետ Պ. Վալդէք-Ռուսօ առողջացաւ։ բոլորովին։ Երեսի. ժողովը եւ Ծերակոյտը միաձայնութեամբ 500,000 ֆրանքի վարկ մը քուէարկեցին Պ. Լուպէի դէպի Ռուսիա ճամբորդութեան համար։ Այս քուէարկութիւնը եռանդուն ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ։ Այս առթիւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ կարդաց Նիքոլա Զարին նամակը որով Պ. Լուպէ Ռուսիա կը հրաւիրուի, անձնապէս ապահովուելու համար այն միարան զգացումներու մասին զորս Ռուս ժողովուրդը կը տածէ Ֆրանսայի եւ ֆրանք եւ ռուս դաշնակցութեան յարաճուն զօրութեան նկատմամբ։ (Ծափահարութիւններ։)

ԲԱՐԻԶ.—Պ. Բէօնիէ թոքատապէ բրուեցաւ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Ծերակոյտը 14 դէմ 18 ձայնով մերժած ըլլալով ընկերակցութեանց օրինագիծը՝ զոր Աքուրչինան ընդունած էր, կառավարութիւնը ետ առաւ զայն։

ՊՐԻՍԷԼ.—Զինուորական աշխարհագրական աշխատանոցին անօրէն, Հէնքէն, հանգստեան կոչուած զօրավար մը, բէլոյվերի հարուածով մը անձնասպան եղաւ։

ՀԱՄՊՈՒՐԳ.—Գերմանիոյ Ա. նաւաստին Ալֆոնս ԺԳ-ի չափահասութեան մտնելու հանդէսներուն առթիւ դէպ ի սպանիական ջուրերը պիտի երթայ։

ՀՈՆԿ-ԿՈՆԿ.—Քվանիէն կը հեռագրուի թէ Քվանկթունկի նահանգին մէջ ապատամբները Քանչու քաղաքին տիրած են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բոյթերի գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ Սէսիլ Բոսի առողջական վիճակին մէջ թեթեւ բարւոքում մը տեղի ունեցած է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բեքինէն Թայմզի կը հեռագրուի թէ 15 չինացի ուսանողներ ընտրուելով Բաօթինկիուէն դէպ ի Ճարոն մեկնած են, Թոքիոյի զինուորական վարժարանը մտնելու համար։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 մարտ.—Քորէայի կառավարութիւնը թնդանօթներ ապսպրեց Անգլիա։

ՎԱՂԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ. 11 Մարտ			
Օսմ. Բան. Սեռի Դ. Օ.Ո.	28	—	—
Ամէնէն բարձր գին »	28	06	—
» վար գին »	27	39	—
Ագիվրէ »	—	—	—
Բուամէլի երկաթգ. ֆր.	112	37	½
Ամէնէն բարձր գին »	113	12	½
» վար գին »	112	25	—
Թրանսվալ »	153	—	—
Ամէնէն բարձր գին »	153	—	—
—			
8 օրուան Քանտիտա	310	—	—
8 » Երկաթուղի	2	50	—
—			
ԲԱՅՈՒՄ. 12 Մարտ			
Օսմ. Բան. Սեռի Դ. Օ.Ո.	28	04	—
» ժամ Տէն »	28	04	—
Բուամ. երկաթուղի ֆր.	113	—	—
» » ժամ Տէն »	113	12	½
—			
Թուազոպ Թիւրք Եկեմ	14	—	—
Սպիտակ Ակոթ A	0	1	—
» » B	0	7	—
Պանգ տր Մէթի էլին	8	[illegible]	—
Ագոսան ամէ Թուանուէյ	5	5	—

Ժուլիանոս	1	60	—
Սօսիէթէ տ'Ամուրանս	3	57	½
Դրէսի ժէնէրալ	0	10	—
Սօս. Օթ. տը Ֆիլ է տթֆ	1	40	—
Ագոխոն Գոմմէրսիալ	0	03	—
Թոպագօ Գորքորէյլը	0	9	3
Անթրբրիդ ժէնէրալ	0	7	—
5% Հէլլենիք 1888	200	—	—
Պանգ Նասիոն. Յուն.	114	—	—
Լորիւմ	70	—	—
Թրանսվալ	153	—	—
Պոլսոյ Քարաֆի Ընկ.	478		—
Տէրբոզի Ջրի Ընկ.	276	—	—
Թրամվէյի Ընկ.	4	4	—
Բրէտի Ֆոնսիէ Լյժիր.	2	7	20
Անատոլու Երկաթ.	1	0	45
—			
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտան 3 ամիս	1	[illegible]	— ½
» » » չէք	1	[illegible]	— ¼
Բարիզ » »	23	05	—
» » » չէք	22	55	—
Պերլին ամսական չէք	1	58	—
Փուրոն Աւստրիական	21	79	—
—			

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ			
Անգլ. Ոսկի	110	04	—
20 Ֆրանգնոց	87	22	—
20 Մարքնոց	107	15	—
Բոլ. Էմիրէրիալ	90	—	—
Գրիմիզ	51	03	—
Մէճիտիէ արծաթ	108	06	—
Մէճիտիէ քառորդ	107	20	—
Մէճիտիէ մանրուք	103	10	—
Պէշլիք	103	10	—
Մէթ ալիք	100	—	—
Բուպլի արծաթ	68	20	—
Շիլին	109	—	—
Ֆր. արծթ. ֆրնս.	87	10	—
» » բումեկն.	86	—	—
» » իտալկն.	77	—	—
Ռէճինա	09	20	—
Բուպլի թղթադրամ	8	58	59
Յիօրին	9	07	—
Մարք »	107	30	—
Ֆրանկի »	36	9[illegible]	—
Անգլ. ոսկի »	110	—	—
Ֆրանս. » »	87	25	—
Բուշմեկն. » »	86	3[illegible]	—
Պուլկ. » »	80	20	—
Իտալ. » »	85	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Պարիզ. 4 Մարտ			
3% Ֆրանսական	100	65	—
3% [illegible]	102	17	—
Օսմ. Բան.	26	0[illegible]	
Բուամ. Երկ.	115	25	
Օսմ. [illegible]	322	—	—
Օսմ. [illegible]	562		—
Օսմ. [illegible]	513		
Օսմանլի	453		
Բէրիրբէրի Թիւրք	—		—
Բրէտի Լիոնէ			
5% Իտալական	100	40	—
Պղտնական արտարին	78	65	—
Թէմզկէրի ֆոխառութ.	435		—
Սկանդիկ-Կ. Պոլսոյ էրկ.	285	—	—
Խասգիւղ էրկթ.	361	—	—
Թրանսվալ Բանս.	150	50	—
Իսլամական 1890	—	—	—
Զէք Լոնտոնի վրայ	25	18	—

Լոնտոն, 24 Մարտ			
Անգլ. Բանս.	4	37	
Օսմ. Բանկ B	51	50	—
» C	27	63	
» D	25	63	
Օսմ. Պանգա	17	50	
Սիբիրական Խնդիրք.	1[illegible]	8	
Սանիթալ	10[illegible]	—	—
Հրատի երկաթուղի	15		
Խասգիւղ »	80	—	—
Բրէտի	—	—	—
5% Իտալական	—	—	—
5% Հելլենական 1884	39	50	—
Իսանիթ »	31	50	—
Մոնոբոլ »	43	50	—
Իսլամական 1890	—	—	—
Պուլկար 1888 6%	83	—	—
Թրանսվալ Բանս.	05	87	—
Փոխառութ. Բարիզի վրայ	25	32	½

Վիէննա. 24 Մարտ			
Բուամ. երկթ.	111	50	—
Օսմ. Եկեմ	2[illegible]	8	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	240	20	—
Գրիսկ. 24 Մարտ			
Իսանիթ Օսմ. Սեռի D	25	90	—
Բուամ. երկաթուղի	114	—	—
—			
Պերլին, 24 Մարտ			
Բուամ. երկաթուղի	113	70	—
Բուպլի (100ր)	216	25	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	31	—
—			

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ
ՏՈՒՐԲԵՐՈՒ ԳԱՆՁՄԱՆ

(2)

Ա. ՄԱՍ

Ընդհանուր տրամադրութիւններ

Յօդ. Զ.— Հաւաքիչները տեղւոյն ելմտական ամէնէն մեծ պաշտօնական հրամանին տակ պիտի գտնուին եւ վերոգրեալ տուրքերու գանձումէն զատ ուրիշ պաշտօններով պիտի չկրնան զբաղիլ։

Յօդ. Է.— Հաւաքիչները, հաւաքման շրջանակին տուրքերու համաձայն, տասը հազարէն երեսուն հազար ղրուշի երաշխաւոր պիտի տան. իսկ քննիչները տասնըհինգ հազար ղրուշի։

Յօդ. Ը.— Նահանգներու մէջ տէֆթէրարին նախագահութեամբ եւ Իսարէի ու Թաղապետական ժողովներէն մէյ-մէկ անդամէ, եւ գաւառներուն մէջ՝ հաշուակալին նախագահութեամբ ու նոյն ժողովներու մէյ-մէկ անդամներէն, իսկ գաւառակներու մէջ ալ [illegible] գրագրատարը [illegible] մասին, որոնք [illegible] կու անգամ գումարելով [illegible] գործերով պիտի զբաղին։

Յօդ. Թ.— Ոստիկան զինուորներուն բացարձակապէս արգիլուած է միջամտել գանձման գործառնութիւններուն։ Միայն թէ ի հարկին, յանձնաժողովներուն պահանջումին վրայ ոստիկան զինուորներ եւ ոստիկաններ կարող են գործին օգնեն։ Զորս դին խեղճութիւնա Փոզոցներու մէջ ամէն տեսակ բան թափած են, անկողիններ, վերմակներ, պնակներ, լամբարներ։ Հոս խառնիճիր մը տէր, չփութիւնեան վայրկեանի մը մէջ ուռնեցածը չուներցածը դուրս նետեր է պատուհաններէն. անդին, բանջարավաճառ մը, հակառակ իրեն եղած կոչերուն եւ աղաչարարութեանց. չուզեր բաժնուիլ իր բանջարեղէններէն. դեռեւ բանի զինքը դուրս կը հանեն. վայրկեան մը վերջ վրայի շէնքը կը փլի ճարճատելով, եւ հակառակ այդ ազմուկին, կը լսեմ որ բանջարավաճառը իր խեղճ կանանչեղէնները կ'օրհասայ . . . անմիխիթար ճիչտ անոր դէմ, բուրդուճի մը իր պահածները փախցուցած միջոցին քացախի տակառի մը մէջ կ'ինայ խնամ եղած դուրս կը հանեն զինքը, եւ ջրանկիրներն ալ առիթէն օգտուելով կ'ինան պահածներուն վրայ, որոնք, պէտք է ընդունիլ թէ չորրորդի տաք միջոցներուն մէջ լաւագոյն զովացուցիչին տեղը կրնան բռնել։

Պահ մը նորէն խուճապ։ Դէպի Գալանճի երկարող ճամբուն վրայ չորս տուն մէկանց կրակ կ'առնեն, ու Գալանճիի բոլոր մարդիկը կը խուժեն վերը, իրենց տուները։ Ճիշդ այդ պահուն, հրէջ զինուորներու ջրհան մը կը մտնեն Ֆընարգլրէն ներս, եւ կը յաջողին կրակը զսպել՝ այն տեսակ տան մը վրայ՝ ուրկէ կախուած էր մէկ քանի հազար տուներու բաղդը։ Եթէ այդ տունը այրէր՝ հրդեհը առանց մեծ դժուարութեան կրնար մինչեւ Թաքսիմի քարուկիր տուներուն շարքը յառաջանալ։ Դարձեալ հրէջ զինուորներուն ջանքովն է որ հրդեհին դէպի Ճիհանկիր երկարող թեւը կը կտրի։

* * *

Այս պահուս տակաւին յայտնի չէ թէ երեք ու կէս ժամուան մէջ քանի՛ շէնքեր այրեցան։ Փլատակներու դէզ մը միայն կայ, ուրկէ կապոյտ ծուխի ալոցներ վեր կը բարձրանան անընդհատ։ Տեղ տեղ, կրակին կարմիրը հեւքատ, շնչատ վառքով մը կը ցոլայ։ Ամբողջ ճամբան կարասներով լեցուած է. կիներ կը հսկեն հոս ու հոն, արցունքը աչուընին։ Այրած տուները ամբողջովին թուրքերու կը պատկանին, մեծ մասամբ ազատ։ Այս միջոցիս, թաղին մէջ ամէն մարդ կը չափէ աղէտքին սասանալիք հաւանական հաժմատութիւնը, ու փառք կուտայ որ այդչափով կարելի եղաւ առաջքը առնել։ Նկատի առնելով թաղին աննպաստ կառուցուածքը, չատեր հրաշքի մը կը վերագրեն հրդեհին այդ դէպ չատ կասիլը։

Համոզում մը թէ այդ թաղին մէջ նոյն իսկ պզտիկ հրդեհ մը կրնայ քանի մը հազար տուներու այրելուն պատճառ ըլլալ՝ այն աստիճան տարածուած էր որ ամենախիստ զգուշութիւն մը կ'ընէին այդ մասին։ Մօտաւորապէս 17 տարի է այդ միեւնոյն թաղին մէջ կը բնակինք, ու տակաւին առաջին անգամն է որ հրդեհ բռնած բանը կը պատահի։ Բանի մը անգամ թէեւ եղած են աննշան սկզբնաւորութիւններ, բայց չուտով առաջքը առնուած է։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Ց. Դ.—Վերջին պահուն կ'իմանամ թէ հրդեհը դիտամբ ձգուած է. խանութպանը որուն խանութէն եկաւ հրդեհը, կ'երեւայ թէ հակառակութիւն ունի եղեր տանուտէրին հետ, եւ քանիցս սպառնացեր է կրակ ձգել։ Գոնէ այսպէս կը խօսէին ժողովրդեան մէջ։ Նոյն իսկ տակէ քիչ առաջ անգամ մը նմանօրինակ փորձ մը բրեր է, բայց իմացուելով մարեր են։ Կ'բսեն նաեւ թէ կրակը չէնքին դուրսէն որուած է։ Այրուած տուներու թիւը 40 կը հաշուուի, իսկ խանութներնը 12։ Հրդեհին վայրը փութացած էին Բերայի Մխիթարեանք Համամ պէյ, եւ ուրիշ բազմաթիւ պաշտօնատարներ։ Մանաւորապէս այրած են Հայտար եւ Անմէտ փաշաներու ապարանքները։

Ա. Ա.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքը այսօր կը նախագահէ Կրօնական ժողովին եւ Նպաստից Ցանձնաժողովին։ Ինչպէս յայտնի է, Նպաստից Ցանձնաժողովը մասնաւորապէս պիտի զբաղի իր վերակազմութեան խնդրով, որուն նկատմամբ վերջնական կարգադրութիւն մը պիտի ընէ։

×

Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդը տեղւոյն Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն իրը կալուած 40 տուներ չինել պիտի տայ Գատրկայի մէջ, նոյն եկեղեցւոյն սեփական հողերուն վրայ։ Այդ կալուածներուն չինութեան ծախքը, 2-3000 ոսկի, պիտի հայթայթեն քանի մը հարուստ թաղեցիներ անտոկոս փոխատուութեամբ։ Կը յուսացուի որ այդ 40 տուները ամսական 4000 ղրուշի հասոյթ մը բերեն։

×

Խասգիւղի քարոզիչ Տ. Տաճատ վարդապետ Ոսկանեան որ հրաժարած էր վերջերս, Նաղը գարուի քարոզիչ կարգուեր է։ Տ. Տաճատ վարդապետի Խասգիւղն հրաժարելուն պատճառը ոչ թէ նիւթական է,—ինչպէս գրուեցաւ,—այլ զուտ հակառակութեան խնդիր մը ուղղակի Թաղ. Խորհուրդին հետ, որուն անդամներէն մէկը, հաւատաւոր նայելով, գնահատելի հնարամտութեամբ մը առասպել մը հիւսեր է, եւ վարդապետը ստիպուեր է հեռանալ։

×

Գատգիւղի Թաղական Խորհուրդը բոլորովին կազմալուծուած ըլլալով, առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմուեր է, յառաջիկայ Զատկական տօներուն համար, ուրկէ վերջ նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի։

×

Հանգուցեալ Տատեան Յարութիւն փաշայի մատենադարանը աճուրդի հանուելով 5250 ղրուշի ծախուեր է։ Այդ մատենադարանին մէջ մասնաւորաբար կը գտնուին 450 հատոր ֆրանսերէն վէպեր եւ 150ի չափ դիւանագիտական գիրքեր։

×

Պարոնեան Սուքիաս վարդապետի մասին կը գրեն թէ առաջին անգամը չէ՛ որ անկիրթքան եկեղեցւոյ մէջ Հաղորդութիւն կ'առնէ։

×

Պատրիարքական Փոխանորդ Սրբազան. Մեծ Պանոյ մէջ կիրակի օրերը պիտի քարոզէ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին։

×

Խասգիւղի Գայֆիսեան որբանոցին մատրան, բաղնիքին եւ լուացարանին նորոգութեան համար պէտք ըլլալիք գումարը՝ Երանուհի մայրապետ Յովհաննէսեան պիտի հայթայթէ բարեսէր անձերու դիմելով։

×

Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքը թէեւ հեռագրած էր Աստանայի Առաջնորդ Թէրզեան Պողոս եպիսկոպոսին, ճամբայ ելլել Պոլիս գալու համար, եւ անոր տեղ փոխանորդ կարգած էր Պալեան Ռափայէլ վարդապետը, բայց Թէրզեան եպիսկոպոս հեռագրով պատասխանած էր թէ չի կրնար գալ առ այժմ՝ հիւանդ ըլլալուն։ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանէն կրկին անգամ հեռագրուեցաւ անպատճառ ճամբայ ելլել՝ անմիջապէս որ աղէկնայ։ Երէկ իրիկուան «Մոնիթէօր» կը ծանուցանէ թէ Թէրզեան եպիսկոպոս Պոլիս հասած է արդէն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

Ր. Հիսարի Թաղական Խորհուրդին

Գիւղս բնակեալ Օր. Իսկուհի Գազանճեանի 3 տարիս առաջ մեռնիլը, եւ ունեցած գոյքերուն Թաղ. Խորհրդարան փոխադրուիլը ծանուցանելով, ժառանգորդները —եթէ կան— Թաղ. Խորհրդարան դիմել հրաւիրած էինք։

Յարգ ունեցած է դիմում եղած չըլլալով, սոյն վերջնական պաշտօնական ազդով անգամ մըն ալ կը ծանուցանենք թէ յիշեալ գոյքերը թուականէս 8 օր վերջ հրապարակաւ ծախուելով գոյացած դրամով իր ձգած պարտքերը պիտի վճարուին։ Մինչեւ ութ օր եթէ դարձեալ դիմում մը չըլլայ ատկէ վերջ ըլլալիք ամէն դ

„ԾԱՂԻԿ"Ի ՆՈՒԷՐԸ ԻՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

„ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ ԱՂՋԻԿԸ"

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՎԷՊ ԳԵՐՋԵՎ ՋԵՐՈՎ

ՁՐԻ – ՁՐԻ – ՁՐԻ

Ինչպէս գրած էինք նախորդ չաբթու, «Ծաղիկ»ի Տնօրէնութիւնը ուզելով հաճոյք մը պատճառել իր ընթերցողներուն, եւ միւս կողմէ ալ փոխարինել այն նշանակելի գնահատումը որուն ընթերցող հասարակութիւնը զինքը առարկայ կը դարձնէ ամէն օր, որոշած է,

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՇԱԲԱԹ ՕՐ

իբր նուէր իր ընթերցողներուն բաժնել ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ վէպ մը, ԳԻԲԲԻ ՋԵՒՈՆ, իբր ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ, ու բոլորովին ՁՐԻ։ «Ծաղիկ»ի ամէն ընթերցող, տասը փ-րա վճարելով պիտի ստանայ թէ օրուան թերթը, եւ թէ այդ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ վէպը, «Կաթնավաճառ Աղջիկը», ծայրայեղօրէն հետաքրքրական եւ զբօսեցուցիչ։

Մեր գաւառային ինչպէս նաեւ արտասահմանի բաժանորդներն ալ պիտի ստանան այդ պատկերազարդ վէպը, «ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ ԱՂՋԻԿԸ», «Ծաղիկ»ի ամենօրեայ թիւերուն հետ։ Իսկ անոնք որ գաւառներէն կ'ուզեն նոր բաժանորդագրուիլ, կրնան իրենց խնդրանքը ընել անմիջապէս։ Մտադրած ենք վէպին հրատարակուիլ սկսած թուականէն մինչեւ տասնըհինգ օր ետքը բաժանորդագրուողներուն ձրիաբար ղրկել նաեւ վէպին լոյս տեսած բոլոր պրակները, պայմանաւ սակայն որ կամ մէկ տարուան եւ կամ վեց ամսուան բաժանորդագրութիւն, բաժնեգինն ալ կանխիկ ղրկելով։ Անոնք որ վէպին հրատարակման թուականէն առաջ բաժանորդագրուին, նոր գրուին, կրնան իրենց փոփոխած կերպով եռամսեայ, վեցամսեայ կամ տարեկան բաժանորդագրութիւն մը ընդունիլ։

Այս առթիւ լրեցնենք անգամ մըն ալ թէ «Ծաղիկ»ի բաժանորդագրութիւնը բացարձակ կերպով կանխիկ է, եւ թէ ինչպէս ուրիշ տաեններ, այնպէս ալ այս պարագային ուշադրութեան չպիտի առնուին բաժանորդագրութեան ա՛յն խնդրանքները որոնց չ'ընկերանար բաժնեգինը։

J. KAZANDJIAN & Cie
Galata, Youksek-Kaldirim, № 80

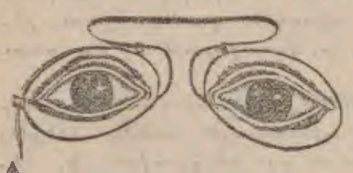

Ց. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ
Կալաթա, Եիւքսէք-Գալտըրրըմ, 80
Յայտարարէ համբաւաւոր Բ. Ֆօյանեան տան
Հասցեասեալ 1869ին

Մեր գտնուին ամէն տեսակ դիտակներ, խաչաշուրացոյցներ, ակնոցներ, մանրադիտներ եւ օպտիկական նոր մեթոդով շինուած գործիներ։ Կան նաեւ վիրաբուժական եւ ակնաբուժական ամէն տեսակ նիւթերներ, միջի կապեր, խուչուռ գործիներ, եղեկտրական մեքենաներ, եւն. եւն։

ԶԱՓԱՌՈՒՄՈՎ ԳԻՆ.

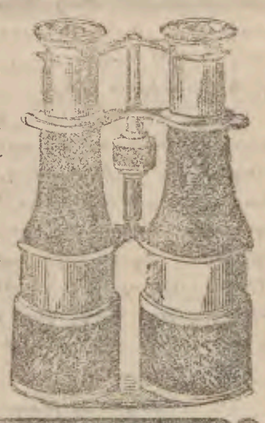

BRASSERIE GAMBRINUS
ԳԱՐԵԶՐԱՏՈՒՆ ԳԱՄՊՐԻՆՈՒՍ
ԲԱՑ Է ԱՄՌՈՂՋ ԳԻՆԵՐԸ
Déjeûner, Dîners et Soupers à la Carte
BIÈRES DIVERSES
CONSOMMATIONS DE PREMIER CHOIX
Grand' Rue de Péra, 312
Constantinople
Բերա, Մեծ փողոց, 312
Կոստանդնուպոլիս
2—46-100

ՄԻԱՔ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ
Ղալաթիա, նիզդ Թիւնէլի դիմաց, թիւ 25.
Վանահատանս մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի պատի թուղթերու մեծ եւ ճաշակաւոր մշակում մը ինչպէս նաեւ ոսկեզօծ եւ զարդարուն ԳԻՆԵՐՆԵՐ եւ ամէն տեսակ ՍՓՕՐՆԵՐ եւ այլն։
ԳԻՆ ԶԱՓԱՒՈՐ

ԱՏԱՄՆԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԴ
Ղալաթիա, Մէրթէկպանի փողոցն էպտեանան
Մորուս Ֆիլսի
Թարգմանիչ ամէն լեզուի
MAISON FRANÇAISE FONDÉE en 1872
ՄՈՐՈՒՍ ՖԻԼՍԻՆ
Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ատամնաբուժական աշխատանոցի համար հարկ եղած բոլոր գործիքները, ինչպէս նաեւ քաուչու, արման, ամալկամ, Բարիզի գաճ, եւն։
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ
Թուրքիոյ ամէն կողմերը կը դրկուին սոյն ապրանքները
43-100

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԹԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ԵՒ ԲԱՍԹԱՅԻ
Ա. ԴԱՄԻՐՃՕ ԵՒ Ա. ԳԱԼԷՈՅԻ
Գալաթա, Վայվոտա փողոց թիւ 165
Կը վաճառուին ամէն տեսակ չաքարեղէններ եւ հատուկներ (բասթա) խիստ գիւրամարսելի գիներով։ Պատրաստութեան գերազանցութիւնը հաստատուած է։
Նոյն վաճառատան մէջ կը պատրաստուին
ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐ
ճաշակաւոր, զարդարուն եւ օր առաւելապէս է, խիստ գիւրամարսելի գիներով։

ՊԱԶԱՌ ՕԹՕՄԱՆ
Բ. Ա. ԳԱԼԻԼԵՈՒԳԼՈՒ
կեդրոնական վաճառատուն, Ֆինճ նճրլար Եօքուշը թիւ 24
Մասնաճիւղեր
Կալաթա, Թիւնէլ փողոց, թիւ 36 41
» Մէնքիլ փողոց, թիւ 25
Բերա, Մեծ Փողոց, Թէլեգրաֆ փողոցին դէմ, թիւ 170
Մեծ մթերատուն ամէն տեսակ մանրիֆոմատրաի, կաուչուկայ, բրգեղէն ապրանքներու, մատրաղներու, հոգկական կաուչներու, եւն.
Կանանցման կերպասներու մեծ զանազանութիւն
Գորգեր սրբարեր յանձնու, արտերեաք, մոմ աքնիր, սեղանի եւ ամ՝ դոնի ծածկոյցներ, սեղանի սպասներ
Ամէն տեսակ մետաքսեղէններ եւ կաուչուկներ, վարագոյրներ, եւն. եւն.
Միայն Ֆրանսական եւ Անգլիական ապրանքներ

Լոնջոր մարքա կեր մարքալի խալիս սեղարա կաղազարի
Լոնջոր մարքալի անգլիական գրիլ
Գրոֆ եւ ֆրոֆոս
Լոնջոր մարքալի դոքտր արա մանգալ
Գրոֆ եւ ֆրոֆոս
Լոնջոր մարքալի դոքտր արա մանգալ
Գրոֆ եւ ֆրոֆոս
Գրոֆ եւ ֆրոֆոս
Գրոֆ եւ ֆրոֆոս